

## ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับการพัฒนาทักษะผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21



เรียบเรียงโดย...นางวิไลลักษณ์ ชุสกุล  
โรงเรียนขามแก่นนคร สพม.25

โลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สังคมแห่งการเรียนรู้ไม่มีวันหยุดนิ่ง สังคมโลกกลายเป็นสังคมความรู้ (Knowledge Society) หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ ความสามารถให้แก่ศิษย์ รวมทั้งพัฒนาศิษย์ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเน้นกระบวนการ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความคิด หรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านความรู้สึก อารมณ์ สังคมหรือด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ด้านทักษะปฏิบัติหรือทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และด้านทักษะการจัดการหรือทักษะกระบวนการ (Management Skill) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 นั่นคือ ทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต 3 R และ 7 C 3 R ได้แก่ Reading (การอ่าน) WRiting (การเขียน) และ ARithmetics (คณิตศาสตร์) ส่วน 7 C ได้แก่ Critical Thinking & Problem Solving (การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา) Creativity & Innovation (ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่าง) Collaboration ,Teamwork & Leadership (ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communication,Information & Media Literacy (การสื่อสารและการรู้เท่าทันข้อมูล) Computing & ICT Literacy (คอมพิวเตอร์และข้อมูลสารสนเทศ) และ Career & Learning Skill (ทักษะอาชีพและการเรียนรู้) หากจะสรุปให้ชัดเจน นั่นคือ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม เป็นคนดีมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหา
3. มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและต่างประเทศได้อย่างน้อยสองภาษา
4. มีพื้นฐานและทักษะการคำนวณที่ดี และมีความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ
5. มีวิธีคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. สามารถเลือกอาชีพได้ตามความสนใจและความถนัดของตนเองบนพื้นฐานสังคมยุคเศรษฐกิจใหม่
7. พร้อมเผชิญปัญหาและสามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น ครูสามารถพัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพราะ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่เน้นกระบวนการดำเนินงาน

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียนและรวมถึงการส่งเสริม การป้องกัน และ การแก้ปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีอยู่ 5 ขั้นตอนด้วยกันคือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) คัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนของการส่งเสริมนักเรียน ครูสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี ในทำนองเดียวกัน ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวควรคำนึงถึงการพัฒนาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นี้ด้วย นั่นคือ ครูก็ต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง พัฒนาตัวเองให้เท่าทันศตวรรษที่ 21 ด้วยเช่นกัน ครูควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1) ทักษะในการคัดเลือกความรู้ เป็นทักษะที่สอนให้ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกแยะแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและไม่น่าเชื่อถือ รวมถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อกลั่นกรองข้อมูลความรู้ก่อนนำข้อมูลนั้นมาเป็นความรู้หรือนำเสนอ ดังนั้นครูต้องสามารถชี้แนะแนวทางในการคัดเลือกความรู้ให้แก่ักเรียนได้

2) มีจิตวิญญาณความเป็นครู ครูไม่ได้มีหน้าที่เฉพาะถ่ายทอดวิชาความรู้หรือจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนเท่านั้น แต่ครูยังมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม ประคับประคองให้การศึกษ้ออกไปเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพของประเทศต่อไป

3) ต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความรู้มีอยู่มากมายรอบตัวให้แสวงหาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้า ครูจึงไม่อาจหยุดนิ่งที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

4) เปิดใจรับการเปลี่ยนแปลง ทักษะการปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งสำคัญที่ทั้งครูและนักเรียนพึงมี หลายสิ่งรอบ ๆ ตัวเกิดการเปลี่ยนแปลง ครูต้องเปิดใจยอมรับและรู้จักปรับตัว เพื่อทำหน้าที่ครูและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

5) เป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม คุณธรรมจริยธรรมสำคัญไม่แพ้จิตวิญญาณความเป็นครู ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่กระแสข้อมูลข่าวสารถาโถมเข้าสู่ตัวนักเรียน การเป็นแบบอย่างและการชี้แนะด้านคุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ

6) เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน ครูต้องเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้และผู้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้ทุกเรื่อง

7) ครูต้องทำตนให้ศิษย์รัก การปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างกัลยาณมิตร จะทำให้นักเรียนไม่เกิดความกลัวและวิตกกังวล ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

8) ยึดหลักแห่งความพอเพียง ครูต้องไม่ใช่จ่ายเกินตัว ไม่ฟังเพื่อตามสั่งครอบข้าง เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะประสบความสำเร็จ ครู เป็นกลไกเป็นกลไกที่สำคัญยิ่ง ครูต้องเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งต้องมีทักษะและความสามารถรอบด้านที่ตั้งอยู่บนมโนธรรม และความอดทน เพื่อส่งเสริมให้ศิษย์เป็นคนดี มีคุณธรรม มีทักษะชีวิต มีคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และสามารถดำเนินชีวิตในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

- อ้างอิงจาก วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์ ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่ออนาคต. 2556.